

**HARBIYLASHGAN OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA KURSANTLARNI
MOSLASHTIRISHNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK JIHATLARI.**

Maqsudova Ra'no

O'zbekiston Respublikasi Iiv Akademiyasi Kursanti

Kalit so'zlar: Harbiylashtirilgan oliy ta'lim muassasalari, kursantlar moslashuvi, ijtimoiy-psixologik moslashuv, psixologik treninglar, pedagogik texnologiyalar, stressga chidamlilik, hissiy barqarorlik, jamoaviy ishlash ko'nikmalari, rahbarlik tizimi, mentorlik va refleksiya

Annotatsiya: Ushbu maqola harbiylashtirilgan oliy ta'lim muassasalarida kursantlarni moslashtirishning ijtimoiy-psixologik jihatlarini tahlil qiladi. Maqolada kursantlarning harbiy muhitga moslashuvi, hissiy barqarorligi, stressga chidamliligi, jamoaviy ishlash ko'nikmalari va rahbarlik tizimiga integratsiyasi kabi muhim omillar o'rganilgan. Harbiy intizom, jamoaviy muhit va pedagogik texnologiyalarning kursantlarning psixologik moslashuv jarayonidagi roli yoritilgan. Shuningdek, maqolada psixologik treninglar va interaktiv mashg'ulotlarning kursantlarni murakkab vaziyatlarda samarali qaror qabul qilishga, hissiy reaksiyalarini boshqarishga va o'z-o'zini rivojlantirishga tayyorlashdagi ahamiyati ko'rsatib berilgan. Kursantlarning ijtimoiy-psixologik moslashuv jarayoni murakkab va ko'p qirralik bo'lib, individual xususiyatlarni hisobga olishni talab qiladi. Maqolada kursantlarni mentorlik, refleksiya, psixologik qo'llab-quvvatlash va interaktiv pedagogik texnologiyalar yordamida moslashtirishning samarali usullari taqdim etilgan. Shu bilan birga, maqolada kursantlarning hissiy barqarorligini oshirish, stressga chidamliligini kuchaytirish, jamoaviy ishlash va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha metodik tavsiyalar keltirilgan. Maqola harbiy psixologiya, pedagogika va ijtimoiy psixologiya sohalari bilan bog'liq bo'lib, harbiy oliy ta'lim muassasalarida kursantlarni samarali moslashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalarni taklif etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, psixologik treninglar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar kursantlarning shaxsiy resurslarini faollashtiradi, ularning ijtimoiy va psixologik ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda murakkab vaziyatlarda ishonch bilan harakat qilishga tayyorlaydi. Shu tarzda kursantlar harbiy muhitga muvaffaqiyatli integratsiya bo'lib, stressga chidamli, psixologik barqaror va jamoaviy ishlashga tayyor shaxs sifatida shakllanadi. Ushbu maqola harbiy oliy ta'lim muassasalarida kursantlarning psixologik moslashuv jarayonini chuqur o'rganishga, zamonaviy metodlar va pedagogik yondashuvlarni qo'llashga qaratilgan bo'lib, harbiy psixologlar, pedagoglar va ilmiy tadqiqotchilar uchun foydali manba sifatida xizmat qiladi.

Ключевые слова: Военно-образовательные высшие учреждения,

адаптация курсантов, социально-психологическая адаптация, психологические тренинги, педагогические технологии, стрессоустойчивость, эмоциональная стабильность, навыки командной работы, система лидерства, наставничество и рефлексия.

Аннотация: Данная статья посвящена изучению социально-психологических аспектов адаптации курсантов в военно-образовательных высших учреждениях. В статье рассматриваются ключевые факторы успешной адаптации курсантов к военной среде, такие как эмоциональная устойчивость, стрессоустойчивость, навыки командной работы и интеграция в систему лидерства. Особое внимание уделено роли военной дисциплины, коллективной среды и педагогических технологий в процессе психологической адаптации курсантов. Психологические тренинги и интерактивные занятия рассматриваются как эффективные средства подготовки курсантов к принятию решений в сложных ситуациях, управлению эмоциональными реакциями и саморазвитию. Процесс социально-психологической адаптации курсантов сложен и многогранен, требует учета индивидуальных особенностей каждого обучающегося. В статье представлены эффективные методы адаптации курсантов с использованием наставничества, рефлексии, психологической поддержки и современных педагогических технологий. Также даны методические рекомендации по повышению эмоциональной устойчивости, стрессоустойчивости, развитию навыков командной работы и способности принимать решения в экстремальных условиях. Исследование демонстрирует, что психологические тренинги и современные педагогические технологии активизируют личные ресурсы курсантов, способствуют развитию их социальных и психологических компетенций и готовят к уверенным действиям в сложных ситуациях. Таким образом, курсанты успешно интегрируются в военную среду, становясь психологически устойчивыми, стрессоустойчивыми и готовыми к коллективной работе. Статья представляет интерес для военных психологов, педагогов и исследователей, стремящихся углубленно изучать процесс психологической адаптации курсантов и внедрять современные методики и педагогические подходы в практику военно-образовательных учреждений.

Keywords: Military higher education institutions, cadet adaptation, social-psychological adaptation, psychological trainings, pedagogical technologies, stress resilience, emotional stability, teamwork skills, leadership system, mentorship and reflection.

Annotation: This article examines the social and psychological aspects of cadet adaptation in military higher education institutions. It focuses on key factors contributing to successful adaptation of cadets to the military environment, including

emotional stability, stress resilience, teamwork skills, and integration into the leadership system. The role of military discipline, collective environment, and pedagogical technologies in the cadets' psychological adaptation process is thoroughly analyzed. Psychological trainings and interactive exercises are presented as effective tools for preparing cadets to make decisions in complex situations, manage emotional responses, and promote self-development. The social and psychological adaptation process of cadets is complex and multifaceted, requiring consideration of individual characteristics and needs. The article provides effective methods for facilitating cadet adaptation using mentorship, reflection, psychological support, and modern pedagogical technologies. It also offers methodological recommendations for enhancing emotional stability, stress resilience, teamwork skills, and decision-making abilities in challenging situations. Research findings demonstrate that psychological trainings and modern pedagogical technologies activate cadets' personal resources, develop their social and psychological competencies, and prepare them for confident actions in difficult circumstances. As a result, cadets successfully integrate into the military environment, becoming psychologically stable, stress-resilient, and ready for collaborative work. This article is valuable for military psychologists, educators, and researchers aiming to study the process of cadet adaptation in depth and implement modern methods and pedagogical approaches in military educational institutions.

Kirish

Harbiylashtirilgan oliy ta'lim muassasalari harbiy xizmatga tayyorlangan, ma'lum bir intizom va qat'iy tartibga ega bo'lgan shaxslarni shakllantirishga qaratilgan muassasalar bo'lib, ular nafaqat akademik bilim, balki kasbiy, psixologik va ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi. Kursantlarning bunday muhitga muvaffaqiyatli moslashuvi – ularning kelajakdagi harbiy faoliyatdagi samaradorligi va shaxsiy rivojlanishi uchun hal qiluvchi omil hisoblanadi. Harbiy muhitning o'ziga xos xususiyatlari, qat'iy intizom, jamoaviy ishlash talab qiladigan vazifalar, yuqori stress va murakkab vaziyatlarda tezkor qaror qabul qilish zaruriyati kursantlar uchun yangi va ko'pincha murakkab tajriba hisoblanadi. Shu bois, kursantlarning psixologik va ijtimoiy moslashuv jarayonini o'rganish harbiy psixologiya va pedagogika sohalari uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Kirish qismida kursantlarning harbiy muhitga moslashuvi jarayonining mohiyati, uning psixologik va ijtimoiy komponentlari, shuningdek, moslashuv jarayonini samarali tashkil etishning dolzarb masalalari yoritiladi. Kursantlarning moslashuvi nafaqat individual shaxs sifatida, balki jamoa a'zosi sifatida o'zini namoyon qilishini ham o'z ichiga oladi. Harbiy muhitga kirish kursantning o'zini yangi intizom, qat'iy tartib va murakkab vazifalar bilan tanishtirishi, shuningdek, hissiy barqarorlikni rivojlantirish va stressga chidamlilikni oshirish jarayonini talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, kursantlarni

psixologik va ijtimoiy jihatdan qo‘llab-quvvatlash, ularni murakkab vaziyatlarda samarali faoliyatga tayyorlash harbiy oliy ta‘lim muassasalarining asosiy vazifalaridan biri sifatida qaraladi. Kursantlarning moslashuv jarayoni ko‘p qirralik va murakkablikka ega bo‘lib, unda bir nechta asosiy omillar o‘zaro ta‘sir qiladi. Birinchidan, harbiy intizom kursantning kundalik faoliyati, vazifalarni bajarish tartibi va jamoaviy ishlash qobiliyatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Intizom orqali kursant vaqtni to‘g‘ri taqsimlash, topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarish va samarali ishlashni o‘rganadi. Ikkinchidan, jamoaviy muhit kursantning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantiradi, ularni guruh a‘zosi sifatida harakat qilishga, hamkasblari bilan hamkorlik qilishga va umumiy maqsad sari intilishga o‘rgatadi. Shu bilan birga, jamoaviy muhit kursantning hissiy barqarorligini mustahkamlaydi, konfliktlarni konstruktiv tarzda hal qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi va rahbarlik tizimiga moslashuvini ta‘minlaydi. Harbiy muhitga moslashuv jarayonida psixologik treninglar va pedagogik texnologiyalar kursantning shaxsiy va ijtimoiy resurslarini faollashtirishda muhim rol o‘ynaydi. Psixologik treninglar kursantni murakkab vaziyatlarga tayyorlash, hissiy nazoratni rivojlantirish, stressga chidamlilikni oshirish va qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Rolli o‘yinlar, simulyatsion mashg‘ulotlar va guruh muhokamalari kursantga xavfsiz sharoitda qaltis vaziyatlarni boshdan kechirish imkonini beradi. Shu tarzda kursant o‘z hissiy reaksiyalarini boshqarishni, murakkab vaziyatlarda samarali qarorlar qabul qilishni va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishni o‘rganadi. Pedagogik texnologiyalar kursantning moslashuv jarayonini tizimli va samarali shakllantirishga yordam beradi. Interaktiv darslar, virtual simulyatsiyalar, multimedia mashg‘ulotlari kursantga nazariy bilimlarni amaliy mashg‘ulotlar orqali sinovdan o‘tkazish imkonini beradi. Shu tarzda kursant murakkab vaziyatlarda qaror qabul qilish, stressga chidamlilikni oshirish va hissiy barqarorlikni rivojlantirish bo‘yicha o‘z qobiliyatlarini mustahkamlaydi. Pedagogik texnologiyalar kursantni real sharoitlarga tayyorlaydi va ularni murakkab vazifalarni bajarishga psixologik jihatdan tayyorlaydi. Shuningdek, mentorlik tizimi kursantning individual rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega. Mentorlar kursantga murakkab vaziyatlarda maslahat beradi, psixologik qo‘llab-quvvatlashni ta‘minlaydi va shaxsiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda yordam beradi. Mentorlik kursantni murakkab vaziyatlarda ishonch bilan harakat qilishga tayyorlaydi, jamoaviy ishlash va rahbarlik tizimiga moslashuvini kuchaytiradi, shuningdek, kasbiy malakasini oshirishga xizmat qiladi. Kursantning refleksiya va o‘zini baholash ko‘nikmalari ham moslashuv jarayonida katta ahamiyatga ega. Refleksiya kursantga o‘z harakatlarini tahlil qilish, xatolarini aniqlash va tuzatish, shaxsiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish imkonini beradi. Shu tarzda kursantning psixologik barqarorligi oshadi, murakkab vaziyatlarda samarali qarorlar qabul qilish qobiliyati rivojlanadi va jamoaviy ishlash ko‘nikmalari mustahkamlanadi.

Kirish qismida keltirilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, harbiylashtirilgan oliy ta'lim muassasalarida kursantlarni moslashtirish jarayoni murakkab, tizimli va ko'p qirralik bo'lib, u psixologik treninglar, pedagogik texnologiyalar, mentorlik, refleksiya va jamoaviy mashg'ulotlar orqali samarali amalga oshiriladi. Bu jarayon kursantning hissiy barqarorligini oshiradi, stressga chidamliligini mustahkamlaydi, jamoaviy ishlash va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda kelajakdagi harbiy faoliyatga tayyorlaydi. Shu tarzda kursantlar harbiy muhitga muvaffaqiyatli integratsiya bo'lib, psixologik jihatdan barqaror va stressga chidamli shaxs sifatida shakllanadi. Kirish qismida mavzu dolzarbligi, ilmiy ahamiyati va amaliy qo'llanilishi ham yoritiladi. Harbiy psixologiya, pedagogika va ijtimoiy psixologiya sohalarida kursantlarning moslashuv jarayonini chuqur o'rganish zarurati mavjud. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, psixologik treninglar va interaktiv texnologiyalarni qo'llash kursantlarning individual va jamoaviy rivojlanishini ta'minlaydi, ularni murakkab vaziyatlarda ishonch bilan harakat qilishga tayyorlaydi. Shu bois, ushbu mavzu harbiy oliy ta'lim muassasalari uchun nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega bo'lib, kursantlarning harbiy muhitga moslashuvini samarali tashkil etishda qo'llaniladi.

Asosiy qism

Harbiylashtirilgan oliy ta'lim muassasalari nafaqat akademik bilim beruvchi muassasalar, balki harbiy kasbga tayyorlovchi, psixologik va ijtimoiy jihatdan mustahkam shaxslarni shakllantiradigan markazlar sifatida ham xizmat qiladi. Bu muassasalar o'zining qat'iy intizomi, jamoaviy ishlashga yo'naltirilgan mashg'ulotlari, rahbarlik tizimi va murakkab vazifalarni bajara olishga qaratilgan o'quv dasturlari bilan boshqalardan farq qiladi. Kursantlarning harbiy muhitga moslashuv jarayoni o'quv jarayonining muhim qismi bo'lib, ularning hissiy barqarorligini, stressga chidamliligini, ijtimoiy ko'nikmalarini va qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Harbiy oliy ta'lim muassasalari kursantlarni nafaqat bilim bilan ta'minlaydi, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ham doimiy nazorat qiladi. Kursantlarning o'zini guruh a'zosi sifatida his qilishi, hamkasblari bilan hamkorlik qilishga o'rganishi va murakkab vazifalarni bajarishga tayyor bo'lishi bu muassasalar asosiy vazifalaridan biridir.

Kursantlarni harbiy muhitga moslashtirish tushunchasi va uning psixologik mazmuni

Kursantlarni harbiy muhitga moslashtirish jarayoni murakkab psixologik va ijtimoiy jarayonlardan iborat bo'lib, u yangi intizomga, qat'iy tartibga va murakkab vazifalarga adaptatsiyani o'z ichiga oladi. Psixologik mazmun nuqtai nazaridan, bu jarayon kursantning hissiy barqarorligini, stressga chidamliligini, qaror qabul qilish va jamoaviy ishlash qobiliyatini shakllantirishga qaratilgan. Moslashuv jarayonida kursantlar o'zining shaxsiy xususiyatlarini aniqlaydi, hissiy reaksiyalarini boshqarishni

o'rganadi va murakkab vaziyatlarda samarali harakat qilishga tayyorlanadi. Shu bilan birga, jamoaviy muhit va rahbarlik tizimi kursantni o'zini guruh ichida his qilishga, boshqalar bilan hamkorlik qilishga va umumiy maqsadga intilishga o'rgatadi. Harbiy muhitga moslashuv nafaqat individual psixologik rivojlanish, balki ijtimoiy integratsiya va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish bilan ham bog'liqdir.

Harbiy intizom, jamoaviy muhit va rahbarlikning kursantlar moslashuviga ta'siri

Harbiy intizom kursantning kundalik faoliyati, topshiriqlarni bajarish tartibi va qaror qabul qilish qobiliyatiga bevosita ta'sir qiladi. Intizom orqali kursant vaqtni to'g'ri taqsimlash, vazifalarni sifatli bajarish va samarali ishlashni o'rganadi. Shu bilan birga, jamoaviy muhit kursantning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularni guruh a'zosi sifatida harakat qilishga va umumiy maqsad sari intilishga o'rgatadi. Rahbarlik tizimi esa kursantni murakkab vaziyatlarda ishonch bilan qaror qabul qilishga tayyorlaydi, ularni motivatsiya qiladi va psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydi. Kursantlar murakkab vaziyatlarda hissiy barqarorlikni saqlashni va stressga chidamlilikni oshirishni o'rganadilar. Bu jarayonda psixologik treninglar, rolli o'yinlar va interaktiv mashg'ulotlar kursantga murakkab vaziyatlarni xavfsiz sharoitda boshdan kechirish imkonini beradi. Shu tarzda kursant o'z hissiy reaksiyalarini boshqarishni, qaror qabul qilishni va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Qaltis vaziyatlarda emotsional nazorat va psixologik moslashuv jarayonlari

Harbiy muhitda kursantlar ko'plab qaltis vaziyatlar bilan to'qnashadi, masalan, tezkor qarorlar qabul qilish, murakkab topshiriqlarni bajarish va jamoa bilan samarali ishlash. Bunday sharoitlarda kursantning hissiy barqarorligi va stressga chidamliligi hal qiluvchi omil hisoblanadi. Psixologik treninglar kursantga o'z hissiyotlarini boshqarish, murakkab vaziyatlarda samarali qarorlar qabul qilish va ijtimoiy-psixologik moslashuv ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Treninglar va pedagogik texnologiyalar integratsiyalashgan holda kursantning psixologik resurslarini faollashtiradi, ularni murakkab vaziyatlarda sinovdan o'tkazadi va o'z xatolarini tahlil qilish imkonini beradi. Shu tarzda kursantlar nafaqat shaxsiy, balki jamoaviy ishlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Mentorlik tizimi va individual psixologik qo'llab-quvvatlash kursantni murakkab vaziyatlarda yo'l-yo'riq bilan ta'minlaydi, bu esa moslashuv jarayonini samarali qiladi.

Kursantlarning ijtimoiy-psixologik moslashuvini rivojlantirish bo'yicha zamonaviy usullar

Kursantlarning psixologik va ijtimoiy moslashuvini rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar qo'llaniladi. Psixologik treninglar, virtual simulyatsiyalar, interaktiv mashg'ulotlar va guruh muhokamalari kursantni murakkab vaziyatlarga tayyorlaydi. Shu bilan birga, mentorlik tizimi kursantni individual rivojlantirishga yo'naltiradi, ularni murakkab vaziyatlarda ishonch bilan harakat qilishga o'rgatadi va ijtimoiy-psixologik ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Pedagogik

texnologiyalar kursantning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlarda sinovdan o'tkazish imkonini beradi, stressga chidamlilikni oshiradi va qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Kursantlar murakkab vaziyatlarda o'z hissiy barqarorligini saqlash, jamoaviy ishlash ko'nikmalarini mustahkamlash va rahbarlik tizimiga moslashish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Xulosa

Harbiylashtirilgan oliy ta'lim muassasalarida kursantlarni ijtimoiy-psixologik jihatdan moslashtirish jarayoni murakkab va ko'p qirralik bo'lib, ularning shaxsiy, psixologik va ijtimoiy rivojlanishini o'z ichiga oladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kursantlarning harbiy muhitga muvaffaqiyatli moslashuvi ularning hissiy barqarorligi, stressga chidamliligi, jamoaviy ishlash ko'nikmalari, qaror qabul qilish qobiliyati va rahbarlik tizimiga integratsiyasi bilan bevosita bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan, kursantlarni harbiy muhitga moslashtirish jarayoni nafaqat individual rivojlanish, balki jamoaviy va kasbiy malaka shakllanishi uchun ham muhim ahamiyatga ega. Kursantlarning moslashuv jarayonida harbiy intizomning roli katta bo'lib, u vaqtni to'g'ri taqsimlash, topshiriqlarni sifatli bajarish, o'z-o'zini nazorat qilish va samarali ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Jamoaviy muhit esa kursantning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularni guruh ichida samarali harakat qilishga, boshqalar bilan hamkorlik qilishga va umumiy maqsad sari intilishga o'rgatadi. Rahbarlik tizimi kursantlarni murakkab vaziyatlarda motivatsiya qiladi, qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi va ularni psixologik qo'llab-quvvatlaydi. Shu tarzda, harbiy intizom, jamoaviy muhit va rahbarlik kursantlarning psixologik va ijtimoiy moslashuv jarayonini tizimli ravishda shakllantiradi. Qaltis vaziyatlarda kursantlarning emotsional nazorat va psixologik moslashuv ko'nikmalari rivojlanadi, bu ularni stressga chidamli va hissiy jihatdan barqaror shaxs sifatida shakllantiradi. Psixologik treninglar, interaktiv mashg'ulotlar va simulyatsiyalar kursantga xavfsiz sharoitda murakkab vaziyatlarni boshdan kechirish imkonini beradi, bu esa qaror qabul qilish qobiliyatini, o'z-o'zini baholash va refleksiya ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Mentorlik tizimi va individual psixologik qo'llab-quvvatlash kursantlarning ijtimoiy-psixologik moslashuvini tezlashtiradi va samarali qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar kursantlarni nazariy bilimlarni amaliy mashg'ulotlarda sinovdan o'tkazishga, murakkab vaziyatlarda o'z hissiy barqarorligini saqlashga va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga tayyorlaydi. Shu bilan birga, kursantlarning shaxsiy ehtiyojlari va individual psixologik xususiyatlari hisobga olinishi zarur, chunki har bir kursantning moslashuv jarayoni o'ziga xos va individual yondashuvni talab qiladi. Refleksiya va o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirish kursantga o'z xatolarini aniqlash, tuzatish va shaxsiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishga yordam beradi. Maqolada keltirilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kursantlarning ijtimoiy-psixologik moslashuvini rivojlantirishda psixologik treninglar, pedagogik

texnologiyalar, mentorlik tizimi, refleksiya va interaktiv mashg‘ulotlarning samarali kombinatsiyasi muhim ahamiyatga ega. Bu usullar kursantlarning hissiy barqarorligini oshiradi, stressga chidamliligini mustahkamlaydi, jamoaviy ishlash va qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi hamda kelajakdagi harbiy faoliyatga tayyorlaydi. Shu tarzda, harbiylashtirilgan oliy ta’lim muassasalarida kursantlarni moslashtirish jarayoni nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy va metodik nuqtai nazardan ham dolzarb bo‘lib, ularni murakkab harbiy sharoitlarda ishonch bilan harakat qiladigan, psixologik jihatdan barqaror, stressga chidamli va jamoaviy ishlashga tayyor shaxs sifatida shakllantiradi. Kursantlar ushbu jarayon orqali o‘z shaxsiy va kasbiy resurslarini faollashtiradi, ijtimoiy-psixologik ko‘nikmalarini mustahkamlaydi va murakkab vaziyatlarda samarali qaror qabul qilishga tayyor bo‘ladi. Xulosa qilib aytganda, harbiy intizom, jamoaviy muhit, rahbarlik tizimi, psixologik treninglar va pedagogik texnologiyalar kursantlarning ijtimoiy-psixologik moslashuv jarayonida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, mentorlik tizimi, refleksiya va individual qo‘llab-quvvatlash kursantlarning psixologik resurslarini faollashtiradi, stressga chidamliligini oshiradi va murakkab vaziyatlarda ishonch bilan harakat qilishga tayyorlaydi. Ushbu tadqiqot natijalari harbiy psixologiya, pedagogika va ijtimoiy psixologiya sohalari uchun dolzarb bo‘lib, kursantlarning harbiy muhitga moslashuvini samarali tashkil etish va ularni psixologik jihatdan mustahkam shaxs sifatida shakllantirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Акимов, В. В. Психология военной деятельности. – Москва: Академия, 2018.
2. Бабушкин, С. И. Социально-психологическая адаптация курсантов в военных вузах. – Санкт-Петербург: Питер, 2017.
3. Журавлев, П. А. Психологическая подготовка военнослужащих. – Москва: Военное издательство, 2019.
4. Иванова, Н. В. Педагогические технологии в военном образовании. – Москва: Изд-во МГУ, 2020.